

Upplysningar öfwer staten Kansas till dem, som utwandra från Sverige till Nordamerika.

(Ur tidn. Jäberneslandet.)

Klimat. Kansas ligger mellan 37:de och 40:de graden och kan räknas för högland med friskt klimat. **Vintern** är icke jemnt och ihållande kall, utan detta blott få dagar i sänder, sällan öfwer en vecka. Den börjar en del år redan i November, hwarefter wacker wäder wanligen inträder för veckor eller månader, stundom med ganska mild temperatur. Så omweglar köld och mildwäder under December, Januari och Februari, stundom äfwen början af Mars, med någon gång ända till 20 a 22 grader kallt efter Celsius. Sällan faller dock så mycket snö att släda kan begagnas. **Våren** börjar i Mars och slutar med April, är något stormig med warma dagar och stundom kalla nätter. **Sommaren** inträder i Maj och slutar i September, är ganska wacker, wanligen warm under Juli och första delen af Augusti, då hetan ibland stiger till 36 a 40 grader Cels; men denna wärme mildras af friska windar, som nästan skändigt gifwa en behaglig swalka. Wid och efter solnedgången inträder en swal och behaglig luft, som warar hela nätterna. Om aftnarna, wid öfvergången från dagens värma till nattens swalka, inträffa ofta blytfenomener i atmosfären, stundom åtföljda äfwen af åska. **Hösten** börjar i September och slutar med November, wanligen utmärkt wacker.

Jordens beskaffenhet. Det mesta af landet ligger högt och består af swartmylla på lerbotten, mycket lätt att odla.

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

stogen består af et, asp, valnöt, hichory, hackberg, locust, lind och alm, äfvensom wilde försbärsträd med mycket små

Upplysningar öfver staten Kansas till dem, som utwandra från Sverige till Nordamerika.

(Ur tidn. Jäberneslandet.)

Klimat. Kansas ligger mellan 37:de och 40:de graden och kan räknas för högland med friskt klimat. Vintern är icke jemnt och ihållande kall, utan detta blott få dagar i sänder, sällan öfver en vecka. Den börjar en del år redan i November, hwarefter wadert wäder wanligen inträder för veckor eller månader, stundom med ganska mild temperatur. Så omveglar köld och mildwäder under December, Januari och Februari, stundom äfwen början af Mars, med någon gång ända till 20 a 22 grader kallt efter Celsius. Sällan faller dock så mycket snö att släda kan begagnas. Våren börjar i Mars och slutar med April, är något stormig med warma dagar och stundom falla nätter. Sommaren inträder i Maj och slutar i September, är ganska wacker, wanligen warm under Juli och första delen af Augusti, då hetan ibland stiger till 36 a 40 grader Cels; men denna wärme mildras af friska windar, som nästan skändigt gifwa en behaglig swalka. Wid och efter solnedgången inträder en swal och behaglig luft, som warar hela nätterna. Om aftnarna, wid öfvergången från dagens wärma till nattens swalka, inträffa ofta blixtenomener i atmosfären, stundom åtföljda äfwen af åska. Hösten börjar i September och slutar med November, wanligen utmärkt wacker.

Jordens beskaffenhet. Det mesta af landet ligger högt och består af svartmylla på lerbotten, mycket lätt att odla, då marken är nästan stenfri. En mängd af åar genomskära landet i alla riktningar; wid dem är mer eller mindre skog med lågland nedanför i dalgången. Skogens och strandlandets bredd rättar sig wanligen efter åarnes storlek. Mellan detta lågland och det egentliga höglandet framskjuter i skarpa afsatser en bergbildning, hvars kammar förete kalksten af stort värde för byggnader och andra ändamål.

Skogen och dess wärter. Den utmed åarne wälgande skogen består af ek, asp, valnöt, hichory, hackberg, locust, lind och alm, äfwen som wilba försbärsträd med mycket små

bär, mullbärstrådet med utmärkt goda bär, flere sorters wilda plommon, wilda winrankor med fina druswor, röda och swarta hallon. Kansas är dock icke rikt på skog, snarare fattigt derpå.

Fisken. I Kansas finnas inga sjöar, så att fisken endast kan idlas i åarne och den flod, som genomfår landet från wester till öster; men dessa watten äro ganska fiskrika, så att fiskar om 80 a 90 skålpund uppfångas. Dock kan landet i allmänhet, i brist på sjöar, naturligtwis icke hafwa någon särdeles riklig fishtillgång.

Spanmålsarter. Här odlas hufwudsakligen höst- och vår-hwete, råg, korn, hafra, bohete och majs. Korn nyttjas endast till malt, och då Kansas ännu har blott få bryggerier, har hittills föga deraf varit odladt. Hafra odlas endast till hästföda och tydes triswas wäl. Bohete odlas efter höst-hwetet, som skördas i medio af Juni, så att två skördar på detta sätt tagas om året. Majs odlas mest och är särdeles fördelaktigt; det ger rikt utbytte, från 200:de till 300:de kornet. Det är ett billigt näringsmedel för både menniskor och djur. Det uttränger mer än hälften hwetebrödstillwerknigen. Med majs födas swinen, som i Kansas finnas i stor myckenhet. Äfwen boskapen, hästarne och husfåglarne födas med majs. I bland majsen odlas pumpor, hvilka äro mellan 2 och 40 skålpund tunga och utgöra ett godt födoämne både för menniskor och djur. De kunna anses motswara rostwor och kålrötter.

Soderröret triswas utmärkt wäl här; på ett tunnland fås så mycket, att det gifwer 300 kannor melassis, hwilken wäl icke är fullt så god som sirup, men den gör samma nytta i hushållet. Lobak tydes kunna odlas med fördel och betala sig mycket wäl. Bomull väger här, men det är ännu otwifwelaktigt om det blir lönande. Potates triswas wäl, äfwen den söta potatisen ger godt utbytte; den liknar ej den wanliga potatisen, hwarken i smak eller oblingsfätt. Rostwor triswas wäl, odlas efter föregången grönskörd, emedan rätta säningstiden för dem är emellan den 15 Juli och den 15 Augusti. Gampa väger mycket frodigt. Bönor odlas af flera sorter och triswas wäl. Hwitkål gifwer endast medelmättig skörd. Watten- och musch-meloner odlas i ymnighet och gifwa god afkastning.

I köfsträdgården odlas alla de rot-, löf- och grönsaker som wära i Sverige, och derjemte många, som der ej äro kända. Applen triswas wäl, men päron hafwa wi icke. För öfrigt förekomma körsbär och plommon af flera slag, äfwen som en frukt kallad "peaches", tillhörande plommonsläktet. Kruhbärs- och winbärsbusken gå här, men äro ny-

ligen införda. Ätta winrankan trifs utmärkt wäl, samt bjuder sin odlare af sin ädla frukt i rikt mått; det är en wärdt hwarpå kan göras penningar.

Foderwårter som odlas äro klöfwer, timotej, ungerskt gräs, blågräs m. fl., och på de stora gräsflätter, som finnas här, väger så mycket gräs, så att det som afbrännes hwarje år, är mer än Sverige kunde förbruka på flere år. Gräset börjar att wäxa i Mars månad, men är ej godt för bete förr än i April, och i sene år först i Maj. Här är ej nödigt att äga jord för att få gräsbete för sina kreatur, hwar och en kan släppa på bete hundrabetals; gräset på låglandet är ofta högre än kreaturen. Den som ej äger jord kan på en del platser få slå gräs fritt, och om man will köpa rättighet att slå på en annans jord, kan man för ett dagswerke få slå cirka 4 tunnland. För ett dagswerke kan man också få 2 $\frac{1}{2}$ tunnland skördadt och räfsadt med maskiner.

Husdjur. Hästarne äro här af alla slag, från de ädlaste till de sämre. Det finnes en forts mindre hästar, kallade ponys, hvilka af indianerna varit nyttjade och ännu nyttjas, och som nu äfwen begagnas af de hwita; dessa hästar föda sig sjelfwa året om, ty indianen är för lat att skaffa dem vinterfoder. Här nyttjas mycket mulåsnor, goda till arbete, ej kostsamma att underhålla och dugliga till arbete till 70 års ålder. Boskapskreatur äro lätta att uppföda här. Om wintern kunna ungkreaturen lefwa med liten och stundom ingen föda hemma; de föda sig af gamla gräset. Ordentliga ladugårdsbus finnas ej utan blott usla stydd, hvilka kreaturen wid owäder söka. Här triswas här och blifwa troligen lönande att hafwa i stor skala. Swin har landtbon i mängd och göder dem ytterst feta med massen. I bland fjäderfän äro kalkoner, gäfs, ankor och perlhöns. Husfoglar hållas i stort antal, ty det är godt om majs att föda dem med. Af wilda djur finnas Deer, som liknar hjurten, samt opossum och racoon, röda och swarta ekorren samt en forts större kaniner, de sednare i mängd; alla dessa ätas. — Rostdjur äro en mindre warg, som sällan gör skada och blott någon gång å mindre lamm eller gäfs. Jemte wargen finnes skunken eller stink-tatten samt minten. Dessa äro fiender till gäsungar och höns. Wilda feglar äro gäfs, ånder och en mängd wilda höns, waktlar m. fl.

Priset å jord varierar från 5 till 20 dollar pr acre. Prisets olighet beror på om jorden ligger nära eller afsläpset Hennes sysselsättning är endast inom hus och skandinawiska fruntimmer hafwa här det bästa omböme om sig. Swarje familj i Lawrence föredrager att gifwa dem plats framför

från städer med större rörelse, såsom Leavensworth och Lawrence; men långt väster i Kansas är jord att taga för in- tet, och efter att i fem år haft sitt hem derpå, får man lagfart å 160 acre (omkring 135 tunnland), hwarefter det kan säljas eller behållas efter behag. Den som sätter sig ned på sådant ställe är utfatt för många besvärligheter, och det fordras ofantligt arbete för att till en god åker förvandla en mark, som sedan stapelsens början icke vörts af plogen. I ett så glest befolkadt land som detta har man merendels långt till stad, qwarn och säg, hvilka äro umberliga för den, som skall skaffa sig ett hem i en wildmark, då deremot på orter, som äro bebyggda, sådana lägenheter äro nära att tillgå. Jordegendom kan stundom köpas på förmånliga betalningsvillkor, på tid och mot arbetsbeting, likafå med tomter i städerna. Godt watten träffas öfwerallt wid gräfning på 15 a 40 fots djup, och på en del ställen bryter det själf fram ur jorden.

Sju lotter af ofwannämnde storlek kan i Lawrence köpas från under 100 dollar till öfwer 5000 dollar, allt efter jordens beskaffenhet och odling.

Arrendebbruk. Jord utarrenderas på det sätt, att arrendatorn får ett hus att bo uti, och för att han får bruka och beså jorden lemnar han jordägaren en tredjedel af skörden; all säd otröskad. Jorden plöjes en gång om året, kort före den tid då den skall besås. Plöjningen går så lätt och wäl att en gosse kan föra plogen. Med hästar plöjes wan- ligtwis 1½ tunnland pr dag. All säd harstwas ned. Massen planteras och skötes mera på samma sätt som potatis. Diken äro knappt kända till namnet. Säden skä es och tröskas med maskin, så att det icke är en sjerdedel så mycket arbete dermed som på en del ställen i Sverige.

Städer i Kansas. Landet har en mängd af nyanlagda städer, de flesta små ännu. Leavensworth är för närvarande den största, och är belägen wid Missouri-floden, der flera ångbåtar dagligen in- och utlöpa, då floden ej är tillfrusen. Staden har en befolkning af 15 till 20,000 invånare, som drifwa handel och rörelse i alla kända yrken, såwäl fabriks- som handtverksmessiga. Omkring 5 swenska mil söder derifrån är Lawrence, wid södra sidan af Kansas-floden. Denna flod är ej djup nog för ångbåtsfart. Lawrence räknar en folkmängd af 6 a 7,000 personer, har rådhus, 8 kyrkor, 8 skolor, 2 tryckerier, hwarifrån utgifwes en daglig och en fall kunna de, om de blifwa för fördelade, wara både anklagare och vittnen, och i följd af att flera män än qvinnor komma till Amerika, kan qwinnan i landet finna god utkomst.

wedotidning, 1 gjuteri med maskinwerkstad, 2 ångsågar, 3 ångqwarnar, 3 tegelbruk, och på sednare året är staden för- sedd med 6 stycken befästningar samt en kostbar bryggå öfwer floden, hwartill den stora jernvägen, som skall sammanbinda Atlantiska och Stilla hafwen, löper in. Detta för Lawrence nya och snabba kommunikationsmedel har gifwit en sådan liflighet, att på de sista twänne månaderna har en stad på hundradetals hus rest sig på norra sidan af floden. Här har varit en riktig byggnadswurm under wintern; hwad skall det icke blifwa under sommaren och hösten? Det är troligt att ej tillräckligt med arbetare kan fås, så att efter all anledning blir dagslönen högre här än på de flesta ställen i Förenta Staterna. Dagspenningen för arbetare, som ej är handtverkare, är under wintern 2½ a 3 dollar; arbets- tiden är från kl. 7 på morgonen till kl. 6 på aftonen, då en timma derifrån afgår till middag. Mat och husrum på spisqwarter och hotell wegla mellan 4 a 6 dollar i wedan. Hyra för rum och köl pr månad är cirka 6 dollar. En samn löfmed kostar omkring 4 dollar.

Skatter. I städerna får hwarje person en gång i må- naden uppgifwa hwad hans rörelse inbringat och derefter betala bestämda skatter. Alla artiklar, som anses för öfwer- flöds- och lyxartiklar äro högt beskattade, men nödwändig- hetsartiklar lågt; denna beskattning är nyligen blifwen an- tagen för att betäcka en del af krigskostnaderna. Före kriget köptes en kanna bränwin för 22 sk. nu kostar den 7½ rdr; en kortlek kostade före kriget 12 sk. nu 1 rdr. Ingen person behöfwer betala skatt för lösegendom förr än den öfwerstiger 750 rdr i värde; hwad han äger deröfwer får han skatta för. Skatten är ej lika hwarje år, men den weglar emellan 1 a 1½ procent af inkomsten. På utlånta penningar är hög skatt om summan är stor, men å mindre summor är den mindre; skatten faller således på rikedomen och ej på den, som ingenting äger.

Skolor. Af all jord, som finnes här, är hwar 18:de engelsk mil i kyrkant anslagen till hjälp för skolornas under- håll, hwilket gör betydligt till skolornas uppkomst, så att goda och skickliga lärare kunna lönas utan några kärnbara utgifter; äfwen är skolundervisningen egnad all omtanka, och skild från presterna. Endast i katolska och andra fanatiskt religiösa sekter, mormonismen icke att undantaga, äro presterna själen i skolan och bestämma der hwad som får läras och icke läras.

Fruktimren äro i Förenta Staterna bättre aktade och deras rätt mer tryggad, än i något land i Europa. I wisja

andra nationers fruntimmer. Wedolön är 3 a 4 dollar, jemte mat och husrum. Ingen person är här bunden till någon plats på wiß tid, utan kan hwad timma han behagar lemna den och fordra betalning för det som han har till godo. I Lawrence och deß grannskap bo omkring 60 skandinaber, hwaraf de flesta äro svenskar, och bland dessa skandinaber är mankønet det öfwerwägande till antalet, så att skandinaviska fruntimmer kunna ei hålla goda platser och hög wedolön, samt äro der wälkomna af landsmän. Ett förhållande, hwilket tryggar husmodren för att genom en mans dåliga affärer ej bli ruinerad är det, att om en man lånar eller på hwad sätt som helst sätter sig i skuld, så kan fordringsägaren icke genom lag söka betalning, så wida huset ej äger mer än följande egendom: 160 acre jord, ett par hästar, 3 kor, 10 får, 5 swin, samt så mycket för- och åkerbruksredskap, som är tillräckligt för att sköta jorden samt allt inomhus, så att familjen är wäl sutinerad. Af hwad som äges deröfwer kan fordringsägaren genom lag göra sig betald, om ej godwillig betalning sker; deremot om lån göres och inteckning i egendomen lemnas med båda makarnes bifall, då kan allt tagas som är intecknad.

Swarjehanda förhållanden. Kansas kan kallas ett warmt land, men är ej så warmt att swära febrar, såsom gula febern och solstyggn, ännu der inträffar. Dagarne äro ej den ena årstiden mycket långa och den andra deremot korta; solen är uppe den kortaste dag 9¹/₂ timma och den längsta 14¹/₂. Här är oinskränkt frihet i all yttranderätt; tidningarne kunna föra fritt språk i allt; hwarje person kan angripas för sina begångna fel genom pressen; ingen, hwarken hög eller låg, är oantastlig; ingen sitter här i fängelse eller stic-kas i landsflykt hwarken för religiöst yttrande eller majestätsbrott. Följderna deraf wisar sig uti det lifliga intresse, frågor om plats och jord att sätta sig ned på hos personer, som hafwa egna intressen. Han kommer lätt att förlora på deras råd, prester icke undantagandes. Har man ingen pålitlig vän i Amerika, så är det bäst att rådfråga sig hwarmed, både gammal och ung af båda könen deltaga i sammankomster såwal på landet som i staden, der wetenskapliga, politiska, kommunala, sociala och religiösa frågor afhandlas och diskuteras, och denna fria yttranderätt hos folk och press werkar fördelaktigt på statskeppets styrande. Folket i Förenta Staterna är mycket för tidningsläsning; 1861 funnos 440 dagliga tidningar, 14 utgifna 3:ne gånger i wedan, 62 2:ne gånger i wedan, 4,273 en gång i wedan, 356 månadtligen och 38 en gång i qwartalet. Denna hög

för tidningsläsning ger folket en god ledning när det i walurnan skall lägga sin röst, och walrätten förstå de flesta att wärdera. Likwißt finnas några af den serkten, som ej intressera sig för samhällets bästa, utan sälja sin röst till den mestbjudande, och kallas "voteringsmän". Största delen af dessa drönare i samhällets bikupa är irländare, och orsaken utt de blifwit så förfäade måste vara bränvinet och den atoliska religionen. Folket tyckes eljest i allmänhet stå på god skändpunkt i intellektuelt hänseende. I hwad ärlighet och sedlighet beträffar, må man weta att i städerna lägga, sätta eller hänga alla handlande hwarjehanda waror utanför sina bodar, i ändamål att köpare för dessa waror skola winnas; dessa waror hafwa en del wärde till 100 dollar och mer samt äro ej ohändiga att stjåla, men detta inträffar ej, och på landet är det ej en sjerdedel som har lås för sitt hus. De lemna huset ibland för dagar och wedor, men ytterst sällan blir någonting derifrån stulet. Det finns knappt en på hundradet, som har sin säd inlåst på landet. Hwad sedligheten angår, så är de oäkta barnens antal ganska ringa knappt ett på tusende af de äkta. Är detta icke ett faktum som talar till fördel för det fria samhällslifwet, der hwarje menniska är fri från allt religiöst twång och har lika rätt, hon må bekänna sig till hwad religion som helst, då deremot i riksen, som binda folk wid en statskyrka och deß noga föreskrifna ritual, och hwarest inwånarne ärligen äro kallade till en mängd förhör, wid hwilka de ofta blifwa gjorda uppmärksamma på hwad som förbjudes i budorden, sedeförderwet och tjuwveribegäret wisar sig i all sin nakenhet? Bewisat icke detta, först att religiöst twång är onödigt och för det andra, att der religiöst twång är, sedeförderf existerar?

Af de upplysningar wi nu lemnat, torde den, som ämnar flytta till Amerika, kunna inhemta en stor del af förhållandena här. Att skatterna ej äro tryckande hafwa wi wisat. Här finnes ingen tiggare och ej heller någon fattigskatt; icke heller behöfwer man här föra 30:de-delen af säden till presten och 10:de-delen af djuren eller wederlagsfäd, eller påsföre, eller altar-smör, eller en ko för att få en döb begrafsven och penningar till eller betalning för lysning, kristning, kyrkotagning m. m. Icke heller finnas här båtsmän eller ryttare att underhålla i fredstid, emedan wi då ingen stående armé har. Af detta synes att skatter och onera ej ruinera någon, utan att hwar och en får behålla hwad han förwärfwar.

Hwarje person, som reser till Amerika, bör wara noga på sin wakt när han kommer i land. Han bör icke göra för-

med åttilliga personer samt jemföra de upplysningar man fått, för att deraf draga någon slutsats. I Chicago bor en mängd skandinaver, der träffas en mängd landsmän, äfwen prestes. Dessa prestes hafwa af ett jernvägsbolag köpt 30,000 acre jord, som de fått för 1 dollar mindre på hwarje acre än bolaget eljest tager, alltså en förtjenst på 30,000 dollar eller 100,000 rdr. Det är klart att det är i deras intresse att få sälja det, och att prestsidan är djup, är en gammal erfarenhet. Nämnde jord är wid ett sättlement som heter Praxton. De annonsera i hwarje nummer af tidningen "Nya och Gamla Hemlandet, hwilken tidning de sjelfwa äro ledare af. Personer med trovärdighet, som warit och sett jorden, hafwa sagt of, att den ej har fördelar mot jord på många andra platser, eller mot hwad presterna uppgifwa. Af kriget mellan Norden och Södern, har ej rönts något menligt inflytande på rörelsen i Norden, utan snarare gifwit mer arbetsförtjenst och lif i näringarne. Att krig i sig sjelft är ett ondt, det kan ej bestridas, men om något krig skall erkännas, bör detta blifwa erkänt, emedan det gäller en hög idé, frihet eller förtryck, slafveri eller despotism. Högst få hafwa blifwit tvingade ut i kriget, och ingen nykommen kan straxt bringas ut. Efter alla tecken måste Södern snart lägga ned sina wapen, emedan de förlorat nästan alla sina starka platser och betydlig landwid.

Lawrence skall nu genom jernvägen blifwa en stor handelsplats för de waror, som gå till gulblandet wester ut, så att både stads- och landtbon kan med fördel affätta sina waror och produkter. Den, som önskar taga del af förhållandena i Förenta Staterna, kan bäst winna sådana genom wedotidningen "Fädrälandet", som om man skrifwer till "Fädrälandet, Office, La Crosse, Wisconsin", fås pr posten när prenumerationsafgift insändes. Ofanningar wedersläggas deri, då den skandinaviska pressen i Europa utsprider sådana om detta fria land.

Att alla de här meddelade upplysningar äro sanna, derför stannar sällskapet i moraliskt ansvar, och erbjuder sig sällskapet att beswara bref, som äro betalda, om någon will göra widare förfrågningar.

Lawrence, Scandinavian Society. Kansas.

Ethrelse:

Ordförande Johan Bergman. Kassör Mathilda Chalmers. Sekreterare N. J. Pettersson. Bibliotekarie Ernst Månsson. Ombudsman A. J. Anderson.